

	JOURNAL OF ACADEMIC PERSPECTIVE ON SOCIAL STUDIES (JAPSS) **** SOSYAL ÇALIŞMALAR ÜZERİNE AKADEMİK PERSPEKTİF DERGİSİ	
E-ISSN: 2667-5889	https://dergipark.org.tr/tr/pub/japss	Paper Type: Review Makale Türü: Derleme
Sayı:1, Eylül 2024	Issue: 1, September, 2024	Received Date / Geliş Tarihi: 09.09.2024 Accepted Date / Kabul Tarihi: 17.09.2024
KADRO DERGİSİ/ KADRO HAREKETİNİN KEMALİST İDEOLOJİDEN AYRILDIĞI KONULAR **** THE ISSUES WHERE KADRO JOURNAL/ THE KADRO MOVEMENT DIFFERENT FROM THE KEMALIST IDEOLOGY		
Atf/ to Cite (APA): Esen, K. ve Akbal, İ. (2024). Kadro Dergisi/ Kadro Hareketinin Kemalist İdeolojiden Ayrıldığı Konular, Journal of Academic Perspective on Social Studies, (1), 29-40.		Kübra Esen ¹
DOI: https://doi.org/10.35344/japss.1545749		İsmail Akbal ²

ÖZ

Kadro dergisi, Mustafa Kemal Atatürk'ün desteğiyle Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Şevket Süreyya Aydemir gibi Cumhuriyet döneminin önemli aydınları tarafından çıkarılmıştır. Dergi, ilk sayısını Ocak 1932 de yayınlamış ve 1935 yılına kadar yayın hayatına devam etmiştir. .Çok uzun süreli bir yayın hayatı olmasa da Türk siyasi yaşamında çok önemli bir yer edinmiştir. Siyasi, sosyal ve ekonomik fikirlerini Kadro dergisindeki makaleleriyle topluma ulaştıran bu yazar ve aydın grubu kadro hareketi olarak bilinmektedir. Kemalizmi resmî ideoloji haline getirmeye ve sistemleştirmeye çalışan Kadro hareketi, çıkardıkları dergileri aracılığıyla Kemalist ideolojinin toplumu Batılı anlamda değiştirme projelerini yani inkılapları topluma anlatma ve kabul ettirme çabasında olmuşlardır. Bunun için siyasi, ekonomik ve sosyolojik konuları içeren makaleler yayınlamışlardır. Kemalist ideolojiyi topluma tanıtmaya ve benimsetmeye misyonu ile yayınlanmaya başlayan dergi, bazı makaleleri ile Kemalist ideolojiden ayrılmış; hatta zaman zaman Kemalist ideolojinin tam karşı yönünde fikirler öne sürmüşlerdir. Kadro dergisinin inkılapları destekleyen makalelerini analiz eden birçok çalışma yapılmıştır; ancak inkılapların yürütülüş şekline ve yöntemine eleştirel yaklaşım sergileyen yanına yönelik çalışmalarla konusunda literatürde eksiklik olduğu göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın amacı, alandaki eksikliği gidermek amacıyla, Kadro dergisinin eleştirel makalelerini inceleyerek Kemalizm'den ayrılan özelliklerini analiz etmektedir. Çalışma hazırlanırken Kadro dergisinin tüm sayıları incelenmiş, dergide yayınlanan makaleler üzerinden analizler yapılmıştır. Ayrıca Kadro dergisinin yazar kadrosunun hatıralarından da faydalanılmıştır. Birincil nitelikteki kaynaklardan faydalanarak hazırlanan bu makalede Kadro dergisinin eleştirel nitelikteki yayınlarının bir kısmı çalışmaya eklenmiş ve Kemalizm'in ilkeleri ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Nihayetinde Kadro dergisinin Kemalist ideolojiden ayrılan yönlerine ilişkin bir analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadro dergisi, Kemalizm, Kemalist ideoloji, Altıok, Türk Devrimi.

ABSTRACT

The Kadro journal was published by important intellectuals of the Republican period such as Yakup Kadri Karaosmanoğlu and Şevket Süreyya Aydemir with the support of Mustafa Kemal Atatürk. The journal published its first issue in January 1932 and continued its publication life until 1935. Although it did not have a very long publication life, it gained a very important place in Turkish political life. This group of writers and intellectuals who conveyed their political, social and economic ideas to the society with their articles in the Kadro journal are known as the Kadro movement. The Kadro movement, which tried to make Kemalism an official ideology and systematize it, tried to explain and make the society accept the Kemalist ideology's projects to change society in a Western sense, namely the revolutions, through the journals they published. For this purpose, they published articles on political, economic and sociological issues. The journal, which started to be published with the mission of introducing and adopting the Kemalist ideology to the society, separated from the Kemalist ideology with some of its articles; in fact, from time to time, they put forward ideas that

¹ Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD, Aksaray, Türkiye, kubraesen4@gmail.com, ROR ID:0000-0001-5984-5313

²Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, Konya, Türkiye, ismail.akbal@selcuk.edu.tr. ROR ID: 0000-0003-4703-2766

were completely opposite to the Kemalist ideology. Many studies have been conducted analyzing the articles in the Kadro journal supporting the revolutions; however, it is noticeable that there is a lack of studies in the literature on the aspect of the revolutions that exhibit a critical approach to the way they were carried out and their methods. The aim of this study is to analyze the critical articles in the Kadro journal in order to fill the gap in the field and to analyze their characteristics that distinguish them from Kemalism. While preparing the study, all issues of Kadro journal were examined and analyses were made on the articles published in the journal. In addition, the memoirs of the writers of Kadro journal were also used. In this article, which was prepared by using primary sources, some of the critical publications of Kadro journal were added to the study and comparisons were made with the principles of Kemalism. Finally, an analysis was made on the aspects of Kadro journal that differ from Kemalist ideology.

Keywords: Kadro Journal, Kemalism, Kemalist İdeology, Turkish Revolution.

1. GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda temel bir dönemeç olan Kurtuluş Savaşı, 1919-1922 yılları arasında gerçekleşen ve Osmanlı devletinin I. Dünya Savaşı'nda uğradığı yenilgiler sonucu yapılan işgallere karşı bir direniş hareketidir. Birinci Dünya Savaşı'nın sonrasında Mustafa Kemal Atatürk Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü durumu analiz ederek kurtuluş planları geliştirmiş ve bu bağlamda toplumu harekete geçirmek için 1918'de 'Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti' ismi ile direniş örgütlerini kurmuştur (Lewis, 1993: 246). Atatürk'ün Samsun'a çıkışı, Erzurum ve Sivas kongrelerinde alınan kararlar ve sonrasında Kurtuluş Savaşı'nın sıcak evresi yaşanmıştır. Yapılan savaşlar zaferle sonuçlanınca önce Mudanya Mütarekesi, ardından Lozan Barış Anlaşması imzalanmış ve ardından siyasal rejim değişikliğine gidilerek Cumhuriyet ilan edilmiştir.

Kurtuluş Savaşı'nda direniş örgütleri olan Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin üyelerine gelince, bunlar büyük çoğunluğu 23 Nisan 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çatısı altında bulunmuşlar, 9 Eylül 1923 tarihinde ise Mustafa Kemal Atatürk önderliğindeki Halk Fırkasına katılmışlardır. 29 Ekim 1923'te Türkiye Büyük Millet Meclisi Cumhuriyet'in ilan edilmesine karar vermiş ve Mustafa Kemal Atatürk ilk cumhurbaşkanı olmuştur. Halk fırkası ise 1924 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası adıyla siyaset sahnesinde yerini almış ve Osmanlı devletinin küllerinden doğan Türkiye Cumhuriyeti'nde 27 yıl siyasal iktidarı elinde tutmuştur. Bu dönem siyasal bilimciler tarafında tek parti dönemi olarak adlandırılmıştır. Bu dönemin en belirgin özelliği ise parti devlet bütünleşmesidir.

Saltanat ile yönetilen bir devletin yıkılmasının ardından Cumhuriyetin ilanı ve Batılılaşma sürecini oluşturan inkılapları yapan ekibin kurduğu parti olması nedeniyle Cumhuriyet Halk Fırkası Türk siyasi hayatında çok nemli bir yere sahiptir. Cumhuriyet Halk Fırkasının hem Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulması hem de partinin siyasi programını Mustafa Kemal Atatürk'ün ilan etmesi, parti ile Atatürk'ü özdeşleştirmiştir. 29 Ekim 1923' de Mustafa Kemal Atatürk cumhurbaşkanı seçilmiş ve İsmet İnönü de başbakan olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllarda ülke savaştan yeni çıkmış olması sebebiyle sosyal, siyasal ve ekonomik olarak kötü bir durumdadır. Söz konusu dönemde kişi başına düşen yıllık gelir 45 dolar (Eğilmez, 2016: 111) dolaylarında ve okur-yazarlık oranı ise % 8,16 seviyesindedir (Kara, 2020: 116). Bu kötü durumdan kurtuluş, hızlı bir modernleşme süreciyle olmuştur. Modernleşme sürecinin temel özelliği hızlı bir şekilde yapılmasıdır. Ancak hızlı bir modernleşme süreci gerçekleştirilebilmek için zorlamalara başvurulmuş ve adeta modernleşme değil de modernleştirme hareketi özelliği göstermiştir. Kısaca tepeden inmecilik, vesayetçilik ve zor kullanma bu sürecin belirgin özellikleri olarak gözükmektedir. Modernleşme süreci böylece otoriter bir yönetimle

gerçekleştirilmiştir. Çünkü sürecin herhangi bir engelle karşılaşmadan ve sorunsuz bir şekilde gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. (Uyar, 1998: 80).

Bu değişim süreci halk içinde ciddi memnuniyetsizliklere yol açmıştır. Ayrıca TBMM'deki yolsuzluk tartışmaları da mecliste artık bir muhalefet partisinin olması gerektiğine işaret etmiştir. Nihayetinde Kazım Karabekir tarafından kurulan ve parti programında “düşünceye ve dini inanışlarına saygılıdır” ibaresi bulunan ‘Terakkiperver Cumhuriyet Halk Fırkası 17 Kasım 1924 tarihinde kurulmuştur (Goloğlu, 2010: 135). Ancak Cumhuriyet Halk Fırkasının ‘muhalif bir partinin varlığının devrimlerin gelişimine gölge düşüreceği’ fikri Terakkiperver Cumhuriyet Halk Fırkasının ömrünü azaltmıştır. Söz konusu dönemde yaşanan Şeyh Said ayaklanmasını sert bir şekilde bastırmak için çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu ise Cumhuriyet Halk Fırkasının bu tarz durumlar için en etkili aracı olmuştur ve yeni meclisin tek muhalefet partisinin devrimlerin bekası için bu kanun uygulanmıştır. Yani bu kanuna dayanılarak muhalif parti iktidar partisi tarafından kapatılmıştır. Yaşanan bu durum hem Cumhuriyet Halk Fırkası nezdinde hem de Mustafa Kemal Atatürk nezdinde muhalif hiçbir oluşuma hoşgörü ve tolerans ile bakılmadığını göstermektedir.

Çok partili yaşama geçiş sürecinin başarısızlığının ardından ülkede yeniden tek parti iktidarı başlamıştır. 1930’lu yıllara gelindiğinde hem tek parti yönetiminin yarattığı huzursuzluk ortamı hem de dünya genelinde yaşanan ekonomik krizin etkisi toplumda hoşnutsuzluk yaratmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, topluma hâkim olan hoşnutsuzluğun sebebinin demokratik sisteme hala tam anlamıyla geçilmemiş olmasına bağlamıştır. Bu duruma bir çözüm olması için en yakın arkadaşı Fethi Okyar ile görüşüp muhalefeti temsil edecek güdümlü bir muhalefet partisinin kurulmasını istemiştir. Yeniden çok partili sisteme geçişi temsil eden bu girişim Goloğlu’nun tabiri ile “*güdümlü muhalefet denemesidir*” (2010, s.139). Fethi Okyar’ın kurduğu Serbest Cumhuriyet Fırkası çok partili hayata geçişi temsil etmiştir. Parti muhalif bir izlenim yaratmış olsa da Mustafa Kemal Atatürk’ün kontrolünde olmuştur. Ayrıca Atatürk bu muhalif oluşum aracılığıyla halkın devrimlere karşı tutumunu gözlemlemiştir. Kısa bir süre içerisinde kitlelerin yoğun desteğini alan Serbest Cumhuriyet Fırkası farkında olmadan kendi sonunu hazırlamıştır. Atatürk’ün “*halk size doğru akıyor, sizin parti olarak benim yardımuma ihtiyacınız yok, benim desteğime Cumhuriyet Halk Fırkasının ihtiyacı var*” diyerek partinin bitiş sürecini başlatmıştır (Aydemir, 1999: 376-377). Terakkiperver Cumhuriyet Halk Fırkasının sonunu bilen Serbest Cumhuriyet Fırkası üyeleri 1930 yılında partiyi kapatmışlardır. Halkın desteğine rağmen partinin kapatılması Atatürk’ün desteğinin ne derece önemli olduğunun işaretidir.

Muhalefet partisinin kapanması ile artık Cumhuriyet Halk Fırkasının muhalefetsiz demokratikleşme süreci yeniden başlamıştır. Ancak halkın Cumhuriyet Halk Fırkasından çok da farklı olmayan parti programına sahip Serbest Cumhuriyet Fırkasını bu kadar çok desteklemesi, Cumhuriyet Halk Fırkasının devrimlerinin hala halk nezdinde kabul görmediğinin kanıtıdır. Ayrıca toplumda devrimlere karşı son derece ciddi bir tepki söz konusudur. Batı devletlerinin gelişmişliğine ulaşmak adına yapılan devrimleri Türk toplumu içselleştirememiştir. Çünkü batılı toplumların içinde yaşadığı kültürün tepeden inen bir şekilde Türk toplumuna dikte edilmesi asırlarca Osmanlı kültürü içinde yaşamış olan bu toplumun tepkisine yol açmıştır. Hayata geçirilmeye çalışılan inkılaplar öylesine hızlıdır ki; toplumda kabul görmemesi batılılaşma sürecini de yavaşlatmıştır. Dahası toplum muhalefetsiz demokratik yapıdan rahatsız olmakta ve kendilerinin temsilinin olmadığı meclisin kararlarını uygulamak istememektedir.

2. RESMİ İDEOLOJİ KEMALİZM VE ALTI İLKESİ

1929 Büyük buhranın ardından Avrupa ülkelerinde tek partili totaliter rejimler güçlenmekte ve bu durum Türkiye'yi de etkilemektedir (İnan, 2004: 111). Dönemin iki büyük ideolojik hareketi olan faşizm ve komünizm karşısında Türkiye Cumhuriyeti'nin de bir ideolojisi olması adına iktidar mütefekkirleri Kemalizm' i geliştirmeye çalışmışlardır (Bostancı, 1990: 37). 1931 yılına gelindiğinde Cumhuriyet Halk Fırkasının üçüncü kurultayı yapılmıştır. Bu kongrede Cumhuriyet Halk Fırkası Cumhuriyet Halk Partisi adını almış, halkevlerinin açılmasına karar verilmiş ve son olarak devrimcilik ilkelerine yer verilerek 'altı ilke' ortaya çıkarılmıştır (Kumaş, 1999: 32). Bu altı ilke Cumhuriyet Halk Partisi'nin de ideolojisi ve temel ilkeleri olmuştur. Aynı zamanda bu altı ilke 1937 yılında Anayasa'da yer almış ve Kemalizm olarak tanımlanan resmi ideolojinin de esasları olarak kabul edilmiştir (Ahmad, 1996: 178). Tek parti döneminde parti üyelerinin devletin denetleyicisi konumunda olmaları parti devlet bütünleşmesinin gerçekleştiğinin işaretidir ve altı okun anayasaya konması ile parti devlet bütünleşmesi daha da kuvvetlenmiştir (Hür, 2021: 74). Kemalizm'in esasları da sayılan Cumhuriyet Halk Partisi'nin altı ilkesi; laiklik, cumhuriyetçilik, devrimcilik, milliyetçilik, devletçilik ve halkçılıktır. Cumhuriyet Halk Partisi'nin altı okunun Kemalizm'in altı ilkesi olması ile devlet, parti-devleti halini almıştır.

3. KADRO HAREKETİ VE KADRO DERGİSİ

Türkiye'de 1930'lar siyasal, hukuksal ve toplumsal alanda birçok devrimin gerçekleştiği yıllardır. Radikal bir toplumsal devrimi hedefleyen devrimci kadrolar, devrimi vesayetçi bir yöntemle gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Bunun için 1930'lu yılların başında devlet-parti bütünleşmesi yaşanmıştır. Devrimci kadro Cumhuriyet Halk Partisi kongresinde kabul ettiği altı ilkeyi vatandaşa işleyerek Türk toplumuna 'milli kimlik' kazandırmak istemiştir. Ancak 'milli kimlik' için altı ilkeden çok daha fazlasının yapılması gerekiyordu. Öncelikle reformların ve mevcut ideolojinin toplum tarafından benimsenmesi gerekmekteydi. Söz konusu olan 'milli kimlik' kavramını topluma anlatmak ve aşılacak için 'halkevleri' olarak adlandırılan bir kurum oluşturulmuştur. Kemalist ideolojinin ilkeleri doğrultusunda çalışan bu kuruluşlar, batılı ve modern değerler etrafında toplumu toplayacak, birleştirecek ulusal kültür ve eğitim yuvaları olarak tasarlanmış (Zürcher, 2006: 282); amacı ise toplumu ulusal ideale, altı ilkeye bağlı bir millet haline getirmektir.

Türk toplumunun modernleştirilme ve milli kimlik kazandırma sürecine yardım etmek isteyen bir başka oluşum ise günümüzde 'Kadro hareketi' olarak anılan oluşum ve onların yayın organı olan Kadro dergisidir. Derginin misyonu iktidarın sözcüsü olmak, inkılapların bittiğini düşünen iktidar sahiplerine ve yanlış yöne giden cumhuriyete bir eleştiri yapmak ve tüm bunlar aracılığıyla iktidarı etkilemektir (Dirlikyapan, 2014: 53). Cumhuriyet Halk Partisi'nin ilkelerinin ve yapılan inkılapların yaratacağı milli kimliği topluma duyurma, benimsetme ve bu sürecin lideri ve denetleyicisi olma görevini üstlenen Kadro dergisi 1932 – 1935 yılları arasında yayınlanan, toplam 36 sayılı bir dergidir. Ancak bu dergiyi diğer dergilerden ayıran temel özellik iktidara yakın bir grup tarafından çıkartılması ve inkılapların toplumun tabanı tarafından kabul görmesi misyonu ile hareket etmesidir. Kadro dergisinin bir başka özelliği de, Türkiye'nin ekonomi politikaları ile ilgili eleştirel yazılara yer vermesidir.

Şevket Süreyya Aydemir'in Türk inkılabının nitelikleri ve Türk inkılabının ideolojisi ile ilgili hazırladığı tez Atatürk'e sunulmuş ve Atatürk'ün övgüsünü kazanmıştır. Bunun üzerine tez 'İnkılap ve Kadro' ismi ile kitaplaşmış ve Türk Ocağı genel merkezindeki konferansa konu olmuştur. Günümüzde Kadrocular olarak anılan ve altı arkadaşın kitapta yer alan fikirlerin izahatının yapılması adına Kadro dergisinin çıkarılmasını kararlaştırmışlar (Aydemir, 2014: 371). Hatta derginin

yayınlanması ile ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi genel sekreteri Recep Peker ile görüşen Yakup Kadri Karaosmanoğlu “*Cumhuriyet Halk Partisinin ilkelerinin anlatıldığı bir dergi çıkarmak istiyorum*” diyerek amacını bildirmesi üzerine Recep Peker’in “*bu vazife bizindir; sana veremem*” tepkisi ile karşılaşmıştır. Ancak Yakup Kadri, Mustafa Kemal Atatürk’ten izin alarak dergiyi çıkarmıştır (Tekeli&İlkin, 2003: 142).

Şevket Süreyya Aydemir ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu öncülüğünde dergi yayın hayatına başlamıştır. Bu iki isme İsmail Hüsrev Tökin, Vedat Nedim Tör, Burhan Asaf Belge de yardım etmiştir. Bu kişilerin tamamı yurt dışında eğitim almış aydın kişilerdir. Aldıkları eğitim ve yaşadıkları coğrafya, ideolojik açıdan onları etkilemiştir. Hatta bu durum zaman zaman Kadro dergisine de yansımıştır.

Şevket Süreyya Aydemir, Azerbaycan’da öğretmenlik yapmış, anti-emperyalist kongrelere katılmış, komünist oluşumlarla bağlantısı olmuş ve Moskova’da yükseköğrenim eğitimi almıştır (Tekeli&İlkin, 2003: 60-61). Moskova’ya yükseköğrenim almak için gelen Tökin ile Aydemir’in yolları kesişmiş ve her ikisi de Lenin ve Marx’ın eserleri ile tanışmıştır (Türkeş, 1999: 80). Karaosmanoğlu ise Mısır’da varlıklı bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Ancak ailesinin yaşadığı maddi kayıpların ardından küçük yaşta Manisa’ya yerleşmiştir. Eğitimini İzmir’de ardından da Mısır’da tamamlamış ve bu sırada da İttihat ve Terakki Cemiyeti ile yakın ilişkiler kurmuştur (Tekeli&İlkin, 2003: 10-13). Galatasaray Sultanisi’ni (lisesini) bitiren Vedat Nedim Tör yüksek öğrenimini ve doktorasını Berlin’de tamamlamış, siyasete meraklı bir yazardır. Büyük buhranın ortaya çıktığı dönemde yaşanan ekonomik sorunların çözümü için Ankara’ya davet edilmiş ve ‘Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti’nin kuruluş ve idaresi de Vedat Nedim Tör’e verilmiştir (Yaman, 2022: 1082). Tör ‘Türkiye’nin Emperyalizme Konu Oluşu’ isimli doktora çalışmasını yaparken Lenin’in ve Marx’ın eserleri ile tanışmıştır (Türkeş, 1999: 82). Belge ise Almanya’da yükseköğrenimini tamamlamış, orada sosyalist Türk öğrencilerle kurduğu yakın ilişkiler ile sosyalizme yakınlaşmış bir yazardır (Yıldız, 2009: 46). Sonuç olarak Kadro dergisinin temsilcileri olarak anılan Kadro hareketinin hepsi, eğitimlerini yurt dışında tamamlamış, entelektüel ve Marksist ideolojiden etkilenmiş aydınlardır.

4. KADRO DERGİSİNİN KEMALİST İDEOLOJİ İLE AYRILDIĞI KONULAR

Cumhuriyet Halk Partisi’nin milli kimlik oluşturma çabasına yardım etme misyonu yüklenen Kadro dergisi yazarları yayınladıkları makaleler ile inkılapları desteklemişlerdir. Ancak yazar kadrosunun etkisi altında kaldığı Marksist ideoloji Kadrocu yazarların yayınlarına yansımıştır. Kadroculara hâkim olan Marksizmin izleri ve dünyayı etkisi altına alan 1929 Dünya Buhranının etkisi ile Türkiye’nin kapitalizmin olmadığı bir formülle sanayileşebileceği tezini’ savunmuşlardır (Timur, 1993: 161). Kadrocular kendilerini sadece ekonomi alanında değil toplumun her alanına hâkim olacak inkılap ideolojisinin öncüleri olduklarını düşündükleri için Kadro dergisi aracılığıyla fikirlerini yüksek sesle söylemeye ve toplumu etkilemeye çalışmışlardır.

Kadrocuların Kemalist ideoloji ile çelişkileri daha derginin ilk sayısında hatta önsözünde başlamıştır. Kadrocular Mustafa Kemal Atatürk’ün devrim sürecinde halkın katılımına önem vermesi, kısaca katılımcı demokrasi taraftarlığına karşı elitist, vesayetçi anlayışı savunmuşlardır. Kısaca bu “halk iyiyi, doğruyu ister ancak onun tercihini yapamaz. Biz onlar adına iyi ve doğru olanın tercihini yaparız” tarzında Rousseau’cu anlayışının yansımasıdır.

Kadro dergisinin ilk sayısının ön sözünde inkılaplar ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

“İnkılap; ona taraftar olanların iradelerine, taraftar olmayanların iradelerinin kayıtsız, şartsız bağlanmasıdır ve inkılabın irade ve menfaati inkılabı yürüten azlık, fakat şuurlu bir avangardın, azlık fakat ileri bir Kadro'nun iradesinde temsil olunur” (Kadro, 1932: 3).

Kadrocular dergilerinin ilk sayısının önsözünde bu ifadeler yer verirken tek parti döneminin ‘güdümlü demokrasisi’ni ve ‘cahil toplumun üstün önderleri’ anlayışını yani elitist yaklaşımı dergilerine yansıtmışlardır. Oysaki Kemalist ideolojinin halkçılık ilkesini Mustafa Kemal Atatürk ‘halk hükümeti’, ‘hükümetlerin halkın eline geçmesi’ olarak tanımlamaktadır (Kışlalı, 2001: 48). Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin Osmanlı devletinden farklı olarak siyasi meşruiyet kaynağının dinsel bir öge olması yerine meşruiyet kaynağı halktır. “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” anlayışı da halkçılık ilkesinin bir sonucudur. Ayrıca Atatürk’ün halkçılık anlayışında halkı oluşturan her unsurun birbiri ile eşit olması ve sınıfsız toplum anlayışı vardır. Atatürk’ün halkçılığı bu şekilde tanımlanmasına rağmen o yıllarda mevcut iktidarın halkın seçimi ile yönetime gelmemiş olması ve toplumu revize etmeye çalışan elit bir grubun varlığı ciddi bir tezatlık oluşturmaktadır. Bu durum siyasi literatürde Kemalist ideolojiyi yaratmaya çalışan Kadro dergisinin kurucusu Şevket Süreyya Aydemir’in ‘halk için halka rağmen’ ifadesi ile hayat bulmuştur (Aydemir, 2014: 393) ve inkılapların benimsenmesi ve devam etmesi adına yapılan bu müdahale o dönemin kanıksanmış gerçeklerindedir.

Derginin ilk sayısının önsözünde yer verilen başka mesaj daha vardır ki bu durum klasik demokrasi anlayışından sapmayı ifade etmektedir. Kadrocuların zaman zaman makalelerine de yansıyan ve ülkenin genel durumunu yansıtan ‘güdümlü demokrasi’ aslında demokrasiden uzaklaşmanın ironik bir tanımlamasıdır. Bu yönetim tarzının günümüzün demokrasi anlayışından çok uzak olduğu aşikardır. Ancak dönemin şartları değerlendirildiğinde çoğulcu siyaset açısından gerekli koşulları yaratmak planlanan devrimleri yapmak ve Kemalist inkılapları gerçekleştirmek için böyle bir rejimin gerektiği yorumu getirilmektedir (Ahmad, 1996: 166). Kadro dergisinin önsöz kısmına hâkim olan elitist üslup ise Kemalizm’in halkçılık anlayışına tamamen terstir. Çünkü kendisi de halkın içinden gelen Mustafa Kemal Atatürk, seçkinciliğe karşıydı. Hatta Kemalist ideolojide halkçılık ilkesinin yer almasının sebebi Osmanlı devletinde belirgin olan seçkin-halk ayrılığını yeni Türkiye Cumhuriyeti’nde ortadan kaldırma isteğidir (Kışlalı, 2001: 49). Ancak seçkin-halk ayrılığı halkçılık ilkesi ile yok edilmeye çalışılmış olsa da aslında yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin devamlılığını sağlama çabasında olan devletçi seçkinleri çok partili döneme kadar yeni elitler olarak hakimiyetlerini sürdürmüşlerdir (Mardin, 2013: 96). Kadrocuların yazılarında yansıttığı elitist üslup da bu özden beslenmiştir. Halka karşı sergiledikleri elitist üslup aynı zamanda Kadrocuların kendilerini de devletin yönetici ekibinin bir parçası olarak gördüklerinin de bir işaretidir.

Derginin ilk sayısındaki bir başka çelişki ise devletçi ekonomi anlayışının terk edilerek, plansız ve liberal ekonomiye doğru gidişin eleştirilmesi ve devletin bizzat ekonominin içinde olduğu, planlı ekonomi anlayışının savunulmasıdır. Kadro dergisinin ilk sayısında yer alan ve Vedat Nedim Tör’e ait olan ‘Müstemleke (Sömürge) İktisadiyatından Millet İktisadiyatına’ isimli yazı dizisinde (1932: 8) *“Saltanatı, mecelleyi, fesi, Arap harflerini kaldırmak için Lausannelara (Lozan) ihtiyaç yoktu; bunlar müstakil bir milletin kendi içinde hallededeceği meselelerdi”* diyerek İsmet İnönü’nün katıldığı görüşmelerden rahatsızlığını dile getirmiş ve inkılapların gerçekleşmesi adına milli bir çözümün bulunabileceğini söylemiştir. Bu görüşmelere İsmet İnönü’nün katılımı Mustafa Kemal Atatürk’ün görevlendirmesi (Atatürk, 2020: 191) ile gerçekleşmiştir. Ancak Vedat Nedim Tör eleştirisi ile Mustafa Kemal Atatürk’ün aldığı kararlara karşı muhalif bir duruş sergilemiştir. Yine aynı makalesinde ekonominin plansızlığını eleştirerek planlı ekonomi politikalarının hayata geçirilmemesini eleştirmektedir.

Kadro dergisinin ekonomi ile ilgili eleştirileri devam etmiş ve o dönem uygulanan liberal ekonomiyi sert bir dille eleştiren yazıların yayınlanmasından da çekinmemişlerdir. Vedat Nedim'in bir makalesinde bu durum açıkça görülmektedir:

'Devlete tanzimat sonrasında Avrupa sanayi emtiası girmesi ile fikir emtiası olarak da liberalizmin girmesinden' bahsetmiştir ve bu durum ile ilgili hoşnutsuzluğunu; 'bırakın yapsın bırakın geçsin prensibi ile Avrupa sanayi emtiası memleketimize girdi ancak şimdi gümrük kapıları kontrolümüzdedir ve iktisat siyasetimiz yerli prensipler istiyor. Kafalarımızın da gümrük kapılarını yabancı, çürük ve zararlı fikir emtialarına kapatalım' (Tör, 1932: 10).

Kadro ekibin ekonomiye bakış açısı dışa kapalı bir ekonomik sistemin uygulanmasının daha doğru olacağı yönündedir. Kemalizm'in devletçilik anlayışında toplumun devlet eliyle endüstrileşmesi ve kapitalistleşmesi (Çelik, 2002, s. 88) anlayışı da Kadro dergisinin dışa kapalı ekonomik sistem fikrini desteklemiştir. Ancak Kadro yazarlarının gözden kaçırdıkları bir durum vardır. Kemalist ideolojinin ekonomi alanında uygulamaya çalıştığı devletçilik anlayışı Kadro dergisinin savunduğu ilkelerden çok daha farklı bir niteliktedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün *'ferdiyet inkişafının (bireysel girişim) mâni (engel) kalmaya başladığı noktada devlet faaliyetlerinin hududunu teşkil eder'* sözleri Kemalizm'in devletçilik anlayışının ifadesidir (İnan A. , 2009: 409). Mustafa Kemal Atatürk'ün sözlerinden de anlaşılacağı üzere ekonomide tamamen devletin girişimleri ile kurulmuş bir sistem yerine özel teşebbüsün gücünün yetmediği yerde devlet tarafından desteklenmesi kastedilmiştir. Kadro dergisi ısrarla Marksist izler taşıyan bir 'milli iktisat' vurgusu yaparken Kemalistler ise yabancı sermayenin ülkeye girişini memnuniyetle karşılama niyetindedirler (Ahmad, 2012: 116). Ayrıca dönemin ekonomik şartları açısından da zaten dış yatırımcıya bağımlı olduğu son derece açık ve nettir. Bu gerçeklere rağmen Kadro dergisi yazarları ülkenin o dönem içinde bulunduğu durumu görmezden gelerek, ekonomi ile ilgili muhalif birçok yazıya yayınlarında yer vermiş ve bu konuda dönemin hükümetini eleştirmekten çekinmemişlerdir.

Siyasal iktidarı elinde tutan devrimci kadronun plansızlığına yönelik eleştiri yalnızca ekonomide değil eğitim alanında da yöneltilmiştir. Derginin önemli isimlerinden Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Mutahassis' isimli makalesinde üniversitelerde eğitim alan gençlerin çalışacakları alanların olmamasına, yani istihdam sıkıntısına yönelik eleştiriler şu sözlerle dile getirilmiştir:

"Tepeden inme garp ilminin bize bir faydası olmayacaktır; oradan çıkacak bir hikmetşinas kimyager, bir sosyolog memlekette kendisine mahsus ilmi muhiti bulamayacağı için bütün müktesebatını(edinim) fazla bir yük gibi taşıyacaktır" (Karaosmanoğlu,1932: 47).

Yakup Kadri yazısında, endüstriyel açıdan gelişmemişliği, mevcut işsizliği, geri kalmışlığı dile getirmektedir. Ancak aynı yazıda gelişmiş ve gelişmemiş toplumları anlatırken *'sosyal muhitte her bir hücrenin istihalesi (değişmesi) ve yeni şeraite uyması lazım geldi'* diyerek teknik gelişmişliği inkılaplara uymanın getirisi olarak işaret etmektedir. Oysaki Kemalist devrimcilik Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişmesi için eskimiş kurumları yıkıp yeni kurumlar oluşturmak ve değişime, yeniliklere sürekli açık olmak niyetindedir (Kışlalı, 2001: 61). Bu ilke ile 'millî kimlik' oluşturulana kadar eğitimde, teknolojiye, sanayide kısacası hayatın her alanında modernleşene kadar inkılapların devam edeceği vurgusu vardır. Ancak Yakup Kadri'nin "garp ilminin fayda sağlamayacağı" eleştirisi devrimin ruhuna aykırıdır. Çünkü Kemalizm'in dayandığı temellerden birisi olan batılılaşmanın reddiyesi bir anlamda devrimlerin reddiyesidir. Ayrıca Yakup Kadri'nin makalesinde eleştirdiği eğitim ve istihdam sorunu ise o dönem yeni kurulmuş bir devlet olmasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti'nin üzerine gittiği önemli konulardan birisidir. Osmanlı devletinin son dönemlerinde

kız çocuklarının zorunlu eğitime tabii olması, kadınların öğretmen okullarında yetiştirilip meslek sahibi olmaları, ebe okullarının açılması gibi gelişmelerin üzerine dönemin yönetim kadrosu çok daha fazlasını yapmaya çalışmıştır. Hatta 24 Kasım 1930 tarihli Akşam gazetesinde kadınların ev hanımı olmak yerine öğretmen veya memur olmak istediklerini ve bunun için evlenmek istemediklerini haberleştirmiştir (Yıldız, 2020: 214). 1930’lu yıllar Türkiye Cumhuriyeti’nin yeni kurulmuş olmasına ve 1929 Dünya Buhranına rağmen iç pazarın sanayileşmesine ağırlık verilmiş ve olumlu sonuçlar alınmıştır (Orhan, 2009: 126). Kadro dergisinin bahsettiği gibi istihdamın olmadığı bir durum o dönemin onlarca olumsuzluğuna rağmen söz konusu değildir.

Kadro dergisinin üçüncü sayısında oldukça sert bir Batı medeniyeti ve oryantalizm eleştirisi vardır. Yakup Kadri gibi derginin önemli isimlerinden Burhan Asaf Belge makalesine modernleşme sürecine “*yüzyıllarca sene insanlık Yunanlı felekşinasın (astrolog) sakat sistemine inandı*” eleştirisi ile başlamış ve Doğu medeniyetinden yana tavır koyarak Batı medeniyetini eleştirmiştir (Belge, 1932: 11). Belge makalesinde Türk, Çin, Hint ve Acem medeniyetlerinin sanat ve ilimlere konu olduğunu; “*Vazoları nakışlayan, bahçeleri halılara resmeden, musikiyi çinilerde yaşatan eserlerin simsarların elinde mabetleri süslediğini; ancak halıyı dokuyana barbar dendiğini*” söyleyerek mevcut her şeyin Avrupa’nın arzusuna göre tanımlandığını anlatarak Batının oryantalist bakış açısını eleştirmiştir. Belge’nin Avrupa medeniyetleri ile ilgili eleştirel tespitlerine “*Avrupalı elbette ki hayvana karşı yonttuğu baltayı daha büyük lokma kendisine kalsın diye öz kardeşinin kafasına çalacaktı, çıkardığı harikulade eser ile kendini ve insanlığı ıstırap içinde bırakacaktı*” sözleri ile de Batının vahşiliğine ve sömürgeci zihniyetine dikkat çekmektedir (Belge, 1932: 12). ‘Beyaz adamın vahşiliğini’ ve doğunun medeniyet, kültür ve sanat açısından gelişmişliğini kıyasladığı yazısında Burhan Asaf Belge, Osmanlı Devleti döneminde Avrupa medeniyetlerine karşı duyulan hayranlığı eleştirmektedir. Belge eleştirisini yaparken devrimlerin nüvesinin batı yani Avrupa olduğu gerçeğini göz ardı etmiştir. Burhan Asaf Belge Avrupa ile ilgili eleştirilerine dönemin hukuk sistemini de dahil etmiş ve Kemalist hukuk sisteminin Batı medeniyetlerinden alınmasını eleştirmiştir. Belge yazısında ‘milli’ kalmanın ve ‘milli kudrete inanmanın’ önemine işaret etmektedir:

“Millet davalarının hal için müstakil bir tetkike tabi tutmak, hükümlerin ve kaidelerin milletlere ve zamanlara göre değiştiğini unutmuyarak taklitçilikten sakınmak, yabancı görüşlerin uysal abonesi olmamak” (Belge, 1932: 12).

Başka bir ifadeyle Belge, yasaların ruhunun millettten, milletin ruhundan, inancından, geleneklerinden gelmesi gerektiğini düşünmüş ve bir toplum için en iyi yasaların o toplumun değerlerinden, geleneklerinden türeyen yasalar olduğunu savunan Montesquieu’nun yaklaşımını benimsemiştir (Şenel, 1995: 351-352).

Batı karşıtlığı, Batı medeniyeti eleştirisi neredeyse Kadro dergisinin her sayısında karşılaşılan bir durumdur. Derginin on dokuzuncu sayısının önsözünde Avrupa eleştirisi “*Temelleri müstemlekelerin ve geri memleketlerin sırtında taşınan muasır Avrupa cemiyetinde tiranların ve efendilerin... alabildiğine macera oyunu oynayabilmesi için bu hiyerarşinin devamı gene şart sayılmaktadır*” sözleri ile ifade edilmiştir. Derginin yirmi birinci sayısında yer alan Şevket Süreyya Aydemir’e ait olan ‘Beynelmilel Fikir Hareketleri Arasında Türk Nasyonalizmi’ isimli makalede “*Hiç şüphe yok ki Avrupa çöküyor ve bu dağılıp siyasi ve iktisadi hakları tazyit (sınırlama) olunmuş millet bakımından bir zulmün tasfiyesidir*” sözleri ile Batı ile ilgili olumsuz düşüncelerini yansıtmıştır (Aydemir, 1933: 12). Derginin yirmi ikinci sayısında Yakup Kadri’nin ‘Fikirde İstiklal’ isimli makalesinde “*Şark iskolastizminden (Skolastik) henüz kurtulmuş olan Türk kafası ve Türk ruhu bir nevi modern garp iskolastizmine esir düşmüştür*” sözleri ile Batı düşüncesi eleştirilmektedir

(Karaosmanoğlu, 1933: 31). Yakup Kadri bu düşüncesini Kemalizm ile pekiştirmek istemiş ve “*garpli softaların kaybettikleri nüfuzlarını ilim sahasında pekiştirmeye çalıştıklarını ama Kemalist Türk inkılapçısına göre ilim millidir, ilmin vatanı vardır*” sözleri ile makalesini tamamlamıştır (Karaosmanoğlu, 1933: 32).

Oysaki Batılılaşma Kemalist ideolojinin temellerinden birisidir. Mustafa Kemal Atatürk Batılı olmayı evrensel olmakla özdeştirmiştir (Hanioglu, 2013: 47). Ancak Kadro dergisi yazarlarının her sayıda vurguladığı Batıdan bağımsız gelişme çabası, Batılılaşmayı medeniyetin bir gereği olarak gören Mustafa Kemal Atatürk’ün Kemalizm’i ile çelişmektedir. Bu yönü ile Kemalist ideolojiden ayrılan Kadro dergisi hem Osmanlı devletinden arta kalanlardan kurtulmanın gerektiğini hem de Avrupa’ya ait olan etkilerden uzak durulması gerektiğini savunmuştur. Türk dili için ‘Ne Arapça ne Frenkçe’ reddi ile ‘öz Türkçeyi’ savunmuş, hukuk alanında, kültür de sanayi de millileşmeyi mevcut sorunların tek çözüm yolu olarak görmüştür.

Kadrocuların devrimci kadro ile ayrıştığı bir başka konu da devrimlere karşı muhalif tutumlara ve kesimlere karşı yumuşak davranıldığı, bu durumun devrimleri tehlikeye attığı; devrimlere karşı her türlü muhalif tutuma karşı tahammülsüz davranılıp sert bir şekilde bastırılması gerektiği üzerinedir. Oysa Kemalist ideolojinin altı ilkesinden biri olan milliyetçilik ise Türk olma ülküsünü benimsemiş, Türkçe konuşan ve Türk kültürü ile yetişen herkesi Türk kabul etme anlayışı taşımaktadır (Bostancı, 1990: 38) ve İslami unsurlardan arındırılmış ve İslam öncesi Türklerin geçmişi ile yeniden zenginleştirilmiş ‘milli kimlik’ yaratma çabasıdır (Yıldız, 2002: 212). Ancak Kadrocuların toplumu inkılapları uygulama filtresine göre ötekileştiren tutumu Kemalizm’in milliyetçilik anlayışı ve halkçılık anlayışı ile örtüşmemektedir. ‘Milli kimlik’ yaratma sürecinin milletin asli unsurlarını yok sayarak devam ettirilmeye çalışılması hem inkılapları kısırlaştırmış hem de toplumun aidiyet hissine zarar vermiştir.

Kadro dergisinin ikinci sayısının önsöz niteliğindeki ilk kısmında yine ana konu inkılaplar olmuştur. Henüz ikinci sayısı yayınlanmış bu dergide yer alan ‘Yüzük Hikayesi’ isimli hikâyede bir yüzükten bahsedilir ve yüzüğün inkılaplar olduğu, inkılapları yaymak için çalışanların da yüzüğün asıl sahibi olduğu ile ilgili betimlemelerin yapıldığı hikâye Recep Peker’i rahatsız etmiştir. Oluşan bu durum ile ilgili olarak Yakup Kadri Karaosmanoğlu Mustafa Kemal Atatürk’ün “*inkılap yalnız bir şahsın veya zümrenin eseri halinde kaldıkça millete mal edilemez*” uyarısı ile karşılaşmıştır (Karaosmanoğlu, 1967: 7-9). Kadrocuların dönemin iktidar gruplarında yer alma gayelerinin bir yansıması olan bu hikâye partinin asıl kadrolarını rahatsız etmiş ve Recep Peker’in dikkatini üzerlerine çekmiştir. Yüzük hikâyesinde Recep Peker’i rahatsız eden durumun dışında bir diğer husus ise inkılap muhaliflerini ötekileştiren bir dil kullanılmasıdır. Aynı metinde inkılaplar sonrasında ‘tezatsız yeni bir millet’ olurken, karşılaşılan her muhalif durumun yok edileceğini net bir dille anlatılmaktadır. Kadro dergisinin bu düşünce tarzı Marksist ekolün ‘uyumlu toplum’ anlayışının ve kendilerine misyon edindikleri ‘inkılapları tabana benimsetme’ görevinin bir yansımasıdır.

Mustafa Kemal Atatürk’ün yeni kurulan devlet için belirlediği bu kurucu altı ilke, dikkatlice incelendiğinde, özellikle cumhuriyetçilik ve halkçılık ilkelerindeki temel vurgunun katılımcı demokrasi olduğu, tepeden inme, pozitivist ve vesayetçi zihniyeti savunan anlayışın reddiyesidir. Kemalizm’in reform hareketi diğer reform hareketlerinden daha farklıdır. Çünkü halkçılık ile birlik ve beraberlik arzusunu ideoloji haline getiren Kemalizm Batılılaşma ile homojen bir millet yaratmaya çalışırken toplumun da hiyerarşik yapısını korumaya çalışmıştır. Hatta bu sistemi korumak uğruna kimi zaman Batı aleyhtarı bir tutum sergileyecek ölçüde şahsına münhasır olan

Kemalist Batılılaşma laik devlet vurgusu yapsa dahi halkın birliği adına İslamiyeti yedek güç olarak tutma eğilimindedir. (İnsel, 2002: 23). Yeni kurulan Cumhuriyet'in dil üzerinden İslamiyet'i Türkleştirmesi (Tunçay, 2002: 94) ile yeni kimlikli millete bir din sunulmuştur. Devrimleri uygulayacak grup olan halkın endişe ve inançlarının dikkate alınmaması Kemalist ideolojide halk ögesinin göz ardı edildiğini düşündürmektedir. Osmanlı devletinden farklı olarak egemenliğin halka dayanması yerine seçkinlerin halk adına yönetimi, Rousseau'nun "genel iradeyi temsil eden tek partinin egemenliği" anlayışı ile aşılma istenmiştir. Ancak dönemin tek partisi olan Cumhuriyet Halk Partisinin ise genel iradeyi temsil edecek bir parti teşkilatının olmaması ve 'millet kimliği' oluşturmak adına özgünlüğü korumak yerine millet kimliği için bir özgünlük yaratmak (Çelik, 2002: 78-84) halkın göz ardı edilmesinin kanıtları niteliğindedir. Ancak dönemin şartları devlet ve demokrasi ilişkisi açısından incelendiğinde "parti devlet bütünleşmesi gerçekleştiği için partinin halkı halk için idare ettiği ve memleketin şartlarının henüz uygun olmaması sebebiyle seçimlerin yapılamayacağı" kabul edilmiş bir fikirdir (Goloğlu, 2009: 146). Bu durum tek parti döneminde devrimleşmenin demokratikleşmeden daha önemli olduğunu göstermektedir.

5. SONUÇ

Kadro dergisi incelendiğinde makalelerin tamamına entelektüel bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Yalın bir Türkçe ile yazılan dergide bazı makalelerde yabancı kelimelere de yer verilmiştir. Dili ve anlatımı ile Kadro dergisi 1930'lu yılların çok daha ötesinde bir üsluba sahiptir. Derginin çıkartılma amacı inkılapları toplum tabanına yaymak olarak lanse edilmiştir. Ancak Kadro dergisini yazan entelektüel kişilerin dergide kullandıkları dilin ve üslubun toplum tabanına hitap etmekten ziyade, yönetim kadrolarına hitap etme çabasında oldukları görülmüştür. Kadrocuların etkilendikleri Marksist ekolün 'sınıfsız toplum' anlayışına tamamen ters olan bu tavırları aynı zamanda Kemalizm'in yaratmak istediği toplum tarzından da çok uzaktır. Zaten Kadro dergisinin önsözlerine ve makalelerin büyük çoğunluğuna hâkim olan 'elitist tavır' ile Kadro yazarlarında halka hitap etmekten ziyade halkı düzeltecek bir 'yönetici grubu' edası olduğu görülmüştür. O dönem Recep Peker ve Celal Bayar Kadro dergisini kapatma istemeselerdi belki bu çabaları bir sonuca ulaşırdı. Ancak Kadro yazarlarının girişimlerine rağmen dönemin liberal seçkinleri Kadro'nun Marksist seçkinlerine galip gelmiştir.

Kısa ömürlü olmasına rağmen Kadro dergisinin Türk siyasi tarihinde önemli bir yeri vardır. Kemalizm'i ideoloji haline getirmeye çalışan dergi aslında yönetim kadrolarını da etkileme gayreti içindedir. Hem Kemalizm'in altı ilkesini ve inkılapları halka benimsetme gayesi içinde olan hem de halktan uzak elitist bir tutum sergileyen bu oluşum çoğunlukla 'güdümlü demokrasiyi' de savunmuştur. Uzun yıllar etkisi altında kaldıkları Marksizm'in ruhunu Kemalist Türkiye'nin ekonomisine, hukukuna, eğitimine kısacası sosyal yaşamının her alanına yerleştirme çabasında olan yazarlar millileşmenin de önemi vurgulamaktadırlar. Batılılaşmayı tamamen reddeden Kadro dergisi yazarları özünde Marksizm'in etkisinin olduğu milli çözümlerin arayışındadırlar. Bütün bu sofistikelikle beraber Kadro dergisi Türk siyasi tarihinde 'Kemalizm'i ideoloji haline getiren yazarlar' sıfatı ile yer almaktadır ve bu yönü ile uzun yıllar tezlere- makalelere konu olarak güncelliğini koruyacağına benzemektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, F. (1996). *İttihatçılıktan Kemalizme*. İstanbul: Kaynak Yayıncılık.
- Ahmad, F. (2012). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*. (Çev. Yavuz Alogan). Kaynak Yayınları.
- Atatürk, M. K. (2020). *Nutuk*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aydemir, Ş. S. (1933). "Beynelmilel Fikir Hareketleri Arasında Türk Nasyonalizmi". *Kadro*, Sayı:21, s. 5-14.
- Aydemir, Ş. S. (1999). *Tek Adam Mustafa Kemal*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Aydemir, Ş. S. (2014). *Suyu Arayan Adam*. İstanbul: Remzi.
- Belge, B. A. (1932, Mart). *Asya. Kadro*, Sayı:3, s. 11-16.
- Bostancı, N. (1990). *Kadrocular ve Sosyo-Ekonomik Görüşleri*. Ankara: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Çelik, N. B. (2002). "Kemalizm: Hegemonik Bir Söylem". *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dirlikyapan, M. D. (2014). "Kadro Hareketi ve Bir Kadro Kitabı Olarak Ankara". *Erdem*, Haziran 6, s. 53-70.
- Eğilmez, M. (2016). *Cumhuriyet*, <https://www.mahfiegilmez.com/2016/10/cumhuriyet.html>, (Erişim Tarihi:11.12.2023).
- Goloğlu, M. (2009). *Tek Partili Cumhuriyet*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Goloğlu, M. (2010). *Türk Devrim Tarihi*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Hanioglu, M. Ş. (2013). *Kemalizm'in Tarihi Kökenleri*.
- İnan, A. (2009). *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İnan, S. (2004). "Atatürkçülük (Kemalizm) ve İdeoloji". *Liberal Düşünce*, s. 109-115.
- İnsel, A. (2002). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünceler: Kemalizm*, s. 17-27, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kara, A. (2020). "Türkiye'de Alfabe Değişiminden Sonra Yeni Harflerin Yaygınlaştırılması ve Halk Eğitiminde Millet Mekteplerinin Rolü ve Önemi". *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, s. 114-141.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (1932, Şubat). *Mutahassıs. Kadro*, Sayı 2, s. 47.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (1933, Ekim). *Fikirde İstiklal. Kadro*, Sayı:22, s. 28-32.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (1967). *Zoraki Diplomat*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karaömerlioğlu, M. A. (2001). "Tek Parti Döneminde Halkçılık". *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, 2, 272-283.
- Kışlalı, A. T. (2001). *Kemalizm Laiklik ve Demokrasi*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Köker, L. (2002). "Kemalizm/ Atatürkçülük: Modernleşme, Devlet ve Demokrasi", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünceler: Kemalizm*, s. 97-119, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kumaş, R. (1999). *CHP'nin Soyağacı*. İstanbul: Cumhuriyet Kitap Kulübü.
- Lewis, B. (1993). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Mardin, Şerif (2013). *Türkiye'de Din ve Siyaset: Makaleler III*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Orhan, A. (2009), "Tek Partili Yılların Ekonomi-Politiji ve Kadro Hareketi", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (17) 2009 / 1: 120- 147.
- Şenel, A. (1995), *Siyasal Düşünceler Tarihi*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Tekeli, İ., & İlkin, S. (2003). *Bir Cumhuriyet Öyküsü Kadrocuları ve Kadro'yu Anlamak*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Timur, T. (1993). *Türk Devrimi ve Sonrası*. İstanbul: İmge Yayınları.
- Tör, V. N. (1932, Ocak). "Müstemleke İktisadiyatından Millet İktisadiyatına". *Kadro*, Sayı 1, s. 8-11.
- Türkeş, M. (1999). *Ulusçu Sol Bir Akım: Kadro Hareketi*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Uyar, H. (1998). *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*. İstanbul: Boyut Yayınları.
- Yaman, H. (2002). "Kadro Hareketi ve Vedat Nedim Tör Etkisi". *Tarih ve Gelecek Dergisi* 8, No. 4, 1079-1098. <https://doi.org/10.21551/jhf.1206980>.

- Yıldız, Ahmet. (2002). "Kemalist Milliyetçilik". *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünceler: Kemalizm*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, Aytaç. (2009). *Burhan Asaf Belge: Cumhuriyetin Erken Döneminde Aydın ve İktidar İlişkisi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yıldız, F. (2020). *1930'lu Yılların Gazetelerinde Modern Türk Kadını İmgesi*, Literatürk Yayınları, Konya.
- Tunçay, M. (2002). "İkna (İnandırma) Yerine Tecebbür (Zorlama)", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünceler: Kemalizm*, s. 92-96, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Zürcher, E.J. (2006). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İletişim Yay., İstanbul